

Timravin náučný chodník

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Lučenec
Geomorfologická jednotka:	Ostrôžky
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Polichno
Východisko:	Polichno, rodný dom Boženy Slančíkovej-Timravy
Trasa:	Polichno – Maťov laz – turistické rázcestie Nad Timravinou studničkou – Timravina studnička – Timravský vrch (671 m n. m.) – turistické rázcestie Za makovište – Polichno
Dĺžka, prevýšenie:	8,5 km, prevýšenie 230 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	12
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, kultúrno-historické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník je čiastočne súbežný najprv s modrou a neskôr žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2016

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obec Polichno, Polichno 138, 985 13 Polichno, tel. 047 / 4379 533

Poznámky: (1) Náučný chodník je venovaný životu a dielu spisovateľky Boženy Slančíkovej-Timravy (viac v heslách nižšie). (2) V susednej obci Ábelová je v budove bývalej školy pri kostole pamätná izba (literárno-historické múzeum) Boženy Slančíkovej-Timravy, prevádzkovaná miestnym obecným úradom, prístupná po dohode – tel. 047 / 4379 510 alebo 0907 891 933.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie a ako lokalita literárne zameranej exkurzie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Polichno. Počtom obyvateľov malá obec severozápadne od Lučenca vo východnej časti Ostrôžok na hornom toku Maškovej, pravostranného prítoku Ipľa. Najstaršia písomná zmienka pochádza z roku 1467. Patrila divínskemu hradnému panstvu, v 16. storočí haličskému panstvu a viacerým zemepánom. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, ovocinárstvom a chovom dobytky. Dominantou obce je klasicistický jednolodový evanjelický a. v. kostol z roku 1788 s vežou, pristavanou v roku 1813. Kostol v roku 1871 zväčšili a obnovili a na toho pamiatku dal farár Pavel Slančík k nemu v roku 1873 vysadiť lipy. Pre zachovalosť historickej urbanistickej štruktúry obce s charakteristickou zeleňou záhrad, ovocných sádov i solitérnych stromov, ktorú nenarušila ani novšia zástavba z 30. rokov 20. storočia, bola obec v roku 1996 vyhlásená za vidiecku pamiatkovú zónu. Národnou kultúrnou pamiatkou je evanjelická fara, postavená v roku 1827 – **rodný dom spisovateľky Boženy Slančíkovej-Timravy** (viac o nej v samostatnom hesle), označená pamätnou tabuľou. Od roku 2006 je v nej expozícia (dobová izba a spomienka na Timravu), verejnosti prístupná po dohode (tel. 047 / 4379 557, 0908 551 506). V obci dlhodobo klesá počet obyvateľov, pre zachovalý vidiecky charakter obce i okolitej krajiny má šťastie rekreačnú funkciu.

Božena Slančíková-Timrava (Polichno 1867 - Lučenec 1951). Prozaička a dramatička, predstaviteľka kritického realizmu v slovenskej literatúre, národná umelkyňa (1947). Narodila sa ako jedno z 11 detí Pavla Slančíka, evanjelického a. v. farára v Polichne, spoluzakladateľa Matice slovenskej. Mala skromné vzdelanie – dva roky ľudovej školy v rodisku, potom ju – spolu s ostatnými súrodencami – vyučoval otec a nakoniec absolvovala v roku 1882 jednu (štvrtú) triedu meštianskej školy v Banskej Bystrici. Neskôr urobila skúšky na učiteľskom ústave v Lučenci. Zostala slobodná, bola uzavretá, pracovitá a zručná, po celý život mala existenčné problémy – živila sa sama (piekla torty na svadby a krstiny, šila šaty, vyrábala klobúky...). Na polichnianskej fare prežila 42 rokov a venovala sa literárnej tvorbe – najprv básne, neskôr črty, poviedky a novely s námetmi z vidieckeho či malomestského prostredia, v ktorom sa celý život pohybovala, začala písať ako dvadsaťročná. Prispievala do Slovenských novín, Slovenských pohľadov, Letopisu Živeny. V Polichne vznikla väčšina jej diel. Tu si zvolila pseudonym podľa mena studničky Timrava, ležiacej asi 1,5 km nad obcou v závere doliny Maškovej pod Timravským vrchom. (Podľa literárneho historika Ivana Kusého sa za spisovné považuje nemäkčené vyslovovanie pseudonymu Timravy.) Po smrti otca sa v roku 1909 presťahovala k bratovi (dvojičke) Bohuslavovi na faru do susednej Ábelovej, kde desať rokov pracovala ako

vychovávateľka v detskej opatrovni. Po roku 1945 sa odsťahovala k príbuzným do Lučenca, kde v roku 1951 zomrela. Jej literárne dielo predstavuje vrchol slovenského realizmu, pričom sústredením sa na psychológiu postáv sa približuje k slovenskej moderne. Viac info > stránka Timrava.sk, > bibliografický leták Božena Slančíková-Timrava. 150. výročie narodenia [zost. Katarína Donovalová, vyd. Banskobystrický samosprávny kraj; Verejná knižnica Mikuláša Kováča Banská Bystrica a Živena, spolok slovenských žien, 2017]

Tuhársky kras a Bralce (817 m n. m.) > pozri náučný chodník Tuhár – Bralo

Ostrôžky. Pohorie na strednom Slovensku pretiahnuté asi 26 km severo-južným smerom vo východnej časti Slovenského stredohoria medzi Klokočom, Brusníkom, Ľuborčou, Tuhárom, Mýtnou a Podkriváňom. Jej susedmi sú na západe Javorie a Krupinská planina, na juhu a východe Juhoslovenská kotlina (v oblasti kontaktu čiastkových kotlín Ipelškej a Lučenskej), Revúcka vrchovina a Veporské vrchy a na severe Zvolenská kotlina. Masív Ostrôžok predstavuje spolu so susedným geomorfologickým celkom Javorie zvyšok neogénneho stratovulkánu Javoria, neskôr tektonicky rozčleneného rôzne intenzívnymi pohybmi. Zvyšky lávových prúdov, pôvodne vyliatych do bývalých dolín, sa po odstránení menej odolných hornín v ich okolí ocitli v relatívne vyšších polohách a ako vypreparované telesá tvoria chrbty – inverzný reliéf. Severnú, vyššiu časť pohoria budujú prevažne andezity (Budinská skala, Bralce) k juhu prechádzajúce do epiklastických vulkanických brekcií a konglomerátov (Kamenné vráta). V severovýchodnej okrajovej časti sa vyskytuje podložné kryštalinikum – granodiority a kryštallické vápence jadrového pásma. Územie sa rozprestiera v nadmorských výškach od 230 m n. m. (na juhozápade) do 877 m n. m. – kulminuje na severe vrchom Ostrôžka – a strieda sa v ňom vrchovinový reliéf s pahorkatinovým s charakterom rozčlenenej náhornej planiny generálne sklonenej k juhu. To sa prejavuje paralelnou riečnou sieťou prevažne povodia Ipľa a striedaním dlhých, severo-južne orientovaných dolín (Tisovník, Madačka, Ľuboreč, Tuhársky potok) a rásloch klesajúcich k juhu, v severných častiach s plochými rozvodnými temenami. Z hľadiska klímy patrí južná časť celku do teplej a severná do mierne teplej až chladnej oblasti. Pre pohorie s členitým terénom a plytkými skeletnatými pôdami je typická mozaikovitá krajinná štruktúra so striedaním poľnohospodárskych kultúr a lesov, na juhu dubovo-hrabových, na severe prevažne bukových ale i zmiešaných, s nevelkými sídlami s lúkami a pasienkami na terasovaných svahoch mimoriadneho rozsahu. Bezlesie nezvyčajne zachovanej historickej kultúrnej krajiny s dlhodobo sa zmenšujúcim počtom obyvateľov sa mení na les.

Názvy informačných panelov

1. Tu som sa narodila
2. Stala som sa spisovateľkou. Drevené náhrobníky. *Mapa s plánom trasy*
3. Cesta ku sláve (Začínala som ako Božena). Krajina v chotári Polichna. *Mapa s plánom trasy*
4. *Mapa s plánom trasy*
5. Fauna v okolí Polichna (lesné biotopy). Tradícia včelárstva (v Polichne znova ožíva).
6. Tu som si zvolila meno. 10 naj Polichna. Novohrad a Podpoľanie.
7. Turistická pozvánka. Zvykoslovie Polichna I. *Mapa s plánom trasy*
8. Na vrchoch
9. Hospodárske budovy. Zvykoslovie Polichna II. *Mapa s plánom trasy*
10. Gazdovanie na vrchoch. ?. *Mapa s plánom trasy*
11. ?
12. ?

Na väčšine zastávok stoja dva alebo tri informačné panely. Panel Turistická pozvánka stojí viackrát aj mimo trasy chodníka.

